

Єрофеєва О.С., Колесник І.П.

студентки 2-го курсу факультету прокуратури та слідства (кримінальної юстиції) Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ЗБЕРЕЖЕННЯ АДВОКАТСЬКОЇ ТАЄМНИЦІ

Гострі дискусії і досі тривають навколо питання щодо збереження адвокатської таємниці. Актуальність цього питання зумовлена важливою роллю адвокатури в суспільстві в різні етапи його історичного розвитку [3].

Порушення адвокатської таємниці негативно позначається на забезпеченні прав людини та громадянина. Тому правове регулювання та забезпечення правової охорони адвокатської таємниці потребує удосконалення з орієнтиром на європейські стандарти кримінального судочинства [4, с. 36].

На даному етапі реформування адвокатури важливим постає вирішення питання щодо обсягу та змісту поняття «адвокатська таємниця». Причиною цього є недостатня конкретизація цього поняття, що тягне за собою зловживання, як із боку правоохоронних органів і судів, так і з боку адвокатів [3].

Необхідно зазначити, що чинний Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» вперше на законодавчому рівні закріпив поняття адвокатської таємниці. Під ним розуміють будь-яку інформацію, що стала відома адвокату, помічнику адвоката, стажисту адвоката, особі, яка перебуває у трудових відносинах з адвокатом, про клієнта, а також питання, з яких клієнт звертався до адвоката, адвокатського бюро, адвокатського об'єднання, зміст порад, консультацій, роз'яснень адвоката, складені ним документи, інформація, що зберігається на електронних носіях, та інші документи і відомості, одержані адвокатом під час здійснення адвокатської діяльності [1]. Отже, можна помітити, що традиційне поняття адвокатської таємниці, яке закріплене в ч. 1 ст. 22 ЗУ «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», охоплює всі напрямки діяльності адвоката, як адвоката-представника, так і захисника на всіх стадіях кримінального провадження [5, с. 85].

У літературі існують різні точки зору щодо визначення поняття адвокатської таємниці і його змісту. Так, наприклад, на думку І. Л. Петрухіна, сам термін «адвокатська таємниця» є неточним, адже «хранителем цієї таємниці може бути не тільки адвокат, але і захисник – представник профспілки, інша особа, яка виконує функцію захисту». Саме тому вчений рекомендує інститут адвокатської таємниці називати «таємницею судового представництва», маючи на увазі, що захист є одним із різновидів представництва.

Проте, слід звернути увагу на те, що даний підхід є дискусійним, адже належить лише до адвокатської таємниці під час судового розгляду кримінального провадження, залишаючи поза увагою адвокатську таємницю досудового розслідування. Крім того, відомості, що отримує адвокат під час надання відповідних консультацій особі, яка до нього звертається за допомогою, також належать до адвокатської таємниці.

На думку А. Г. Кучерени, адвокатська таємниця є необхідною умовою існування адвокатури і одночасно процесуальною гарантією повноти, об'єктивності і змагальності кримінального судочинства. Підтвердженням цієї думки є необхідність існування довіри підзахисного до свого адвоката.

Приміром, С. М. Логінова вважає, що адвокатську таємницю необхідно розглядати у двох напрямках: як таємницю адвоката (умови договору, суть консультацій та роз'яснень, відомості з матеріалів справи тощо) і таємницю клієнта (факт та мотиви звернення, відомості про особисте життя тощо).

Однією із проблем забезпечення адвокатської таємниці є проведення огляду, розголошення, витребування або вилучення документів, які пов'язані із здійсненням адвокатської діяльності.

Зазвичай ця проблема постає при здійсненні правоохоронними органами обшуку, який з їх тверджень, стосується самого адвоката, а не його клієнтів. Проте це може призвести до зловживань, і в результаті – постраждає клієнт, а адвокат у свою чергу втрачає довіру з боку потенційних клієнтів.

Що стосується діяльності адвокатів у сфері кримінальних правопорушень, то тут однією з проблем збереження адвокатської таємниці є проблема конфіденційності зустрічі адвоката та клієнта, коли останній заарештований або затриманий. Так як вже стало відомо про сам факт звернення обвинуваченого до адвоката, про суть та обставини такого звернення, то тут вже не може бути і мови про повноцінне збереження адвокатської таємниці [2].

Ще однією із проблем збереження адвокатської таємниці є не чітке визначення кола осіб, обов'язком яких є дотримання адвокатської таємниці. Відповідно до цього, всі, хто володіють інформацією, отриманою у ході адвокатського діяння, є не зовсім захищеними від зовнішнього впливу на них сторонніх осіб, у зв'язку з бажанням дізнатися конфіденційну інформацію, що стала відомою у ході виконанням адвокатом своїх обов'язків. Адже, наприклад, не рідко зустрічаються випадки, коли податківець під час проведення перевірки вимагає розкриття змісту та обставин консультацій, отриманих платником податків від адвоката.

Перспективою реформування забезпечення адвокатської таємниці є доповнення чинного законодавства гарантіями захисту конфіденційної інформації отриманої у ході адвокатської діяльності. Крім того, слід внести певні зміни до чинного КПК, зокрема, положень, які стосуються допиту

помічників адвокатів, його стажистів, а також всіх осіб, які перебувають у трудових відносинах з адвокатом [4. с. 35].

Отже, зміцнення гарантій забезпечення адвокатської таємниці слід вважати необхідним елементом розвитку правових відносин в Україні [4, с. 37], а притягнення до дисциплінарної, адміністративної, цивільно-правової чи кримінальної відповідальності є однією з заporук попередження виникнення випадків її розголошення.

Список використаної літератури:

1. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 року № 5076-VI // Відомості Верховної Ради України. 05.07.2013 р., № 27, стор. 1438, стаття 282.

2. Заборовський В.В. Проблеми правового захисту адвокатської таємниці та шляхи їх вдосконалення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2014. № 1. С. 297

3. Заборовський В.В. Проблемні питання визначення поняття «адвокатська таємниця». *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2014. № 25. С. 274

4. Коломійчук В.О. Реалізація принципу адвокатської таємниці при здійсненні адвокатом консультативної діяльності. *Вісник АПСВТ*. 2016. №3-4. С. 35-40

5. Погорецький М. М., Старенький О. С. Щодо визначення поняття адвокатської таємниці. *Юрист України*. 2015. № 3–4 (32–33). С. 82.

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», доцент **Храпенко Олена Олегівна**

Жиліна І.В.

студентка 1-го курсу магістратури факультету прокуратури і слідства (кримінальної юстиції) Національного університету «Одеська юридична академія»

ДО ПИТАННЯ ПРО НАБУТТЯ ПРАВА НА ЗАНЯТТЯ АДВОКАТСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

Адвокатура України є недержавною організацією, яка виконує державну функцію. Це незалежний самоврядний інститут суспільства, що забезпечує професійну правову допомогу всім верствам населення, самостійно вирішуючи питання своєї самоорганізації.